
Література:

1. Водний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 22.02.2023 р.).
2. Державне агентство водних ресурсів України. Державний облік водокористування. URL: <https://www.davr.gov.ua/derzhavnij-oblik-vodokoristuvannya> (дата звернення 23.02.2023 р.).
3. Кузик І.Р. Гідрографічне районування Тернопільської області. Матеріали звітної наукової конференції викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів кафедри геоєкології та методики навчання екологічних дисциплін та НДІ «Моделювання еколого-географічних систем». Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2022. С. 48-55
4. Про затвердження меж районів річкових басейнів, суббасейнів та водогосподарських ділянок. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України. №103 від 03.03.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0421-17#n14> (дата звернення 25.02.2023 р.).
5. Стецько Н.П. Геоєкологічні дослідження верхньої течії річки Серет. Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія. 2018. № 2(45). С. 180-185.

Ярослав ПАНЬКОВИЧ, магістрант
Науковий керівник: **к.біол.н., доц. Лісова Н.О.**

ГЕОЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІСОКОРИСТУВАННЯ КРЕМЕНЕЦЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сучасні тенденції глобальних і регіональних кліматичних змін, зниження рівня залягання підземних вод, втрати ресурсів прісної води, тотального знищення великих екваторіальних лісів та пралісів світу, зумовлюють необхідність запровадження збалансованого і раціонального використання лісових ресурсів. На етапі євроінтеграційних процесів, Україна запроваджує

елементи сталого лісокористування. Тернопільська область, із лісистістю близько 14%, з кожним роком нарощує потенціал лісовкритих земель. В контексті реформи децентралізації, передачі комунальних лісів Державним підприємства, детальніших досліджень потребують лісові ресурси нових адміністративних районів.

Кременецький район Тернопільської області площею 263,5 тис. га об'єднує 8 територіальних громад: Борсуківська, Великодедеркальська, Вишнівецька, Кременецька, Лановецька, Лопушенська, Почаївська і Шумська (рис. 1). Відповідно до реформи лісової галузі України ліси Кременецького району входять у підпорядкування Філії Кременецьке лісове господарство Державного підприємства «Ліси України» [10].

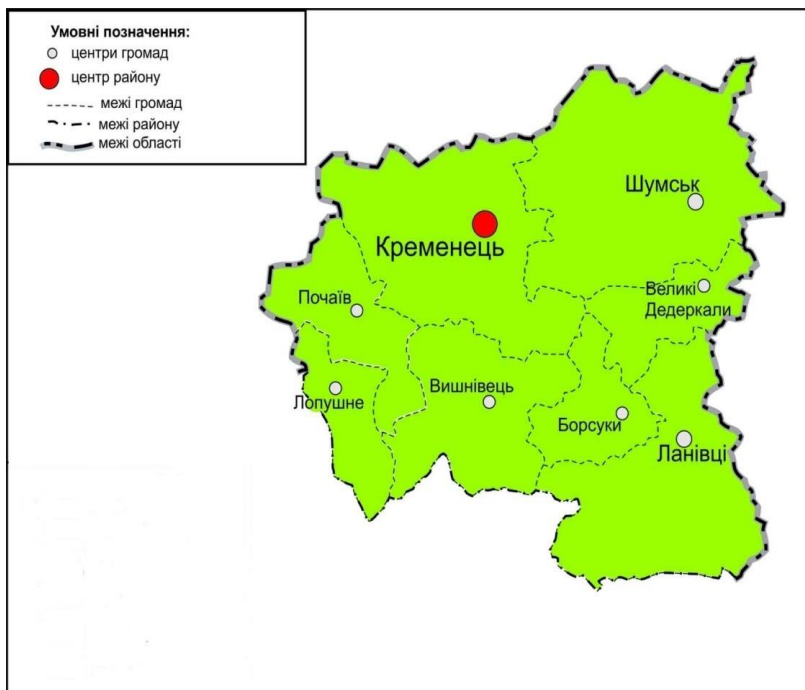

Рис. 1. Кременецький район Тернопільської області

Кременецький район розташований в зоні західного лісостепу Волинсько-Поліського плато. За рельєфом Кременецький район ділиться на північну частину (Мале Полісся) та південну частину (Холодне Полісся), що лежать у межах Волино-Подільської височини. Район розташований на межі двох кліматичних зон: західноєвропейської, з вологим і помірно теплим кліматом, та східно-континентальної, з континентальним кліматом [9].

Ліси та інші лісовкриті площі у Кременецькому районі займають площу 44,4 тис. га. У структурі землекористування Кременецького району частка лісовкритих площ становить 17%, тоді як рілля, для прикладу – 57%. З усіх лісовкритих земель 69% (30 тис. га) займають ліси I групи і 26% (11,6 тис. га) – II групи (рис. 2). Чагарники становлять 5% (2 тис. га). Для виробництва деревини в районі призначено 8,5 тис. га лісів, для захисної і природоохоронної мети – 9,8 тис. га, полезахисні смуги на Кременеччині займають площу 161,5 га [10]. Відповідно коефіцієнт полезахисної лісистості у районі становить 0,001.

Рис. 2. Розподіл лісів Кременецького району за групами

Розглядаючи структуру земель лісового фонду Кременецького району варто звернути увагу на лісистість території в розрізі новостворених територіальних громад (табл. 1). Як уже згадувалось, лісистість території Кременецького

району становить близько 17%. При цьому в районі лише одна територіальна громада відповідає нормативному показнику лісистості зони широколистяних лісів (23-40%). Близькою до нормативного показника є Кременецька ТГ, решту 6 громад мають показник лісистості менше 20%. Найменш залісненими є Лановецька і Великодедеркальська громади.

Таблиця 1

Лісистість територіальних громад Кременецького району

Територіальна громада	Площа лісів, га	Частка лісовкритих земель, %
Шумська	20 145	32,0
Кременецька	11 200	21,5
Почаївська	3366	15,5
Лопушенська	1852	13,0
Вишнівецька	3100	10,0
Борсуківська	1326	9,0
Лановецька	2531	5,0
Великодедеркальська	880	5,0

Щодо інших категорій лісовкритих земель, то найбільше полезахисних лісосмуг зосереджено у Лановецькій (95 га) і Кременецькій (37 га) територіальних громадах. Чагарників найбільше у Кременецькій (615 га) і Шумській (476 га) громадах. Для виробництва деревини найбільше лісів є у Кременецькій (5755 га) і Почаївській (1750 га) територіальних громадах. Водночас ця категорія лісів відсутня у таких громадах як Шумська, Лановецька, Борсуківська і Великодедеркальська. Для захисної та природоохоронної мети найбільше лісів зосереджено у Кременецькій (4627 га), Вишнівецькій (2940 га) і Почаївській (1470 га) територіальних громадах.

Згідно з лісорослинним районуванням, територія Кременецького району входить до Волино-Подільської височини в межах західного лісостепу. Клімат району – помірно-континентальний із м'якою зимою й теплим літом. Переважаючими типами ґрунтів у лісах Кременеччини є: сірі лісові (48,7 %), дернові (25,2 %) та опідзолисті (19,3%) [8].

Переважаючими породами лісових ресурсів Кременецького району є сосна і дуб. Великі площі також займає граб, ясен та береза (рис. 3). Хвойні породи у Кременецькому районі займають значно меншу частку ніж листяні, окрім сосни звичайної. З чого можна стверджувати, що ліси Кременеччини належать до широколистяних, або ж мішаних типів. За бонітетами у Кременецькому районі переважають ліси I бонітету (42%) і 1а – 28,6%. Ліси II бонітету в районі займають близько 16%, 1б – 9%, найменше лісів III бонітету [10]. За віком у лісах Кременецького району переважають середньовікові (54%), значно менше молодняка (20%), близько 14% займають пристигаючі ліси і стиглі становлять – 12% [2].

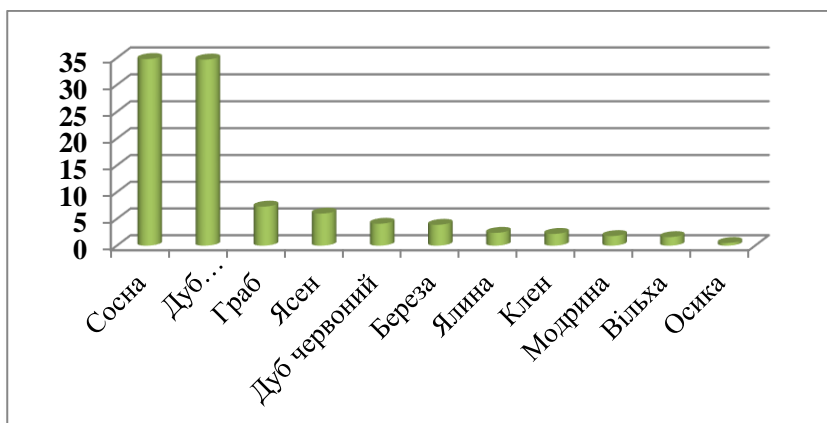

Рис. 3. Розподіл лісів Кременецького району за переважаючими породами, %

Отож, лісові ресурси нового Кременецького району із переважаючими породами сосни та дуба, характеризуються як середньовікові із високим класом бонітету. У структурі земельних угідь району ліси становлять 17% територій, з усіх лісовкритих земель 69% ліси I групи, 26% – II групи. У породному складі лісів переважає граб і ясен, близько 20% з яких – молодняк. Стиглі ліси Кременеччини становлять більше 10%, що зумовлює необхідність їх виробничої експлуатації, а також обов'язкове лісовідновлення та лісорозведення.

Література:

1. Генсірук С.А. Ліси України: монографія. Львів: УкрДЛТУ, 2002. 496 с.
2. Ковальчук О. Геоекологічні дослідження лісогосподарського природокористування Кременецького району. Матеріали звітної наукової конференції викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів кафедри геоекології та методики навчання екологічних дисциплін та НДЛ «Моделювання еколого-географічних систем». Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2021. С. 106-111.
3. Кузик І. Сучасний стан і тенденції розвитку лісового господарства Тернопільської області. Громадська оцінка. Вісник Тернопільського відділу УГТ, 2019, №3, С. 51-55.
4. Лісова Н. Еколого-ценотичний аналіз флори природно-заповідних територій Опільсько-Кременецького округу. Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Сер.: Географія. 2011. №2. С. 237-241.
5. Лісові генетичні ресурси та їх збереження на Тернопільщині: монографія. За заг. ред. Ю.І. Гайди. Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. 287 с.
6. Лісовий Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
7. Лицур І.М. Лісоресурсний потенціал України. Наук. віс. НЛТУ України. 2005. №17. С. 173-174.
8. Природні умови та ресурси Тернопільщини. За ред. М.Я. Сивого, Л.П. Царика. Тернопіль: ТзОВ: «Терно-граф», 2011. 512 с.
9. Тернопільщина: цілі і потенціал сталого природокористування / [Царик Л.П., Стецько Н.П., Каплун І.Г., Гайда Ю.І., Новицька С.Р. та ін.]. Тернопіль: СМП «Тайп», 2016. 498 с.
10. Філія Кременецьке лісове господарство ДП «Ліси України». Офіційний сайт. URL: <http://kremlisgosp.com.ua/golovna.html>
11. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2006. 256 с.